

דפי עיון

במפרשים

"ליהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.

וכך הוא אומר:

"כי נר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משואות-יצחק

יו"ל ע"י מ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858 ד.נ.שדה-גת * טל': 08-8616173 * פקס: 08-8616174

שנת תשע"א

פרשת תולדות

א. המשתדל.

פרק כ"ו פסוקים ט"ז, י"ח:

[ט] אך הנה אשתך היא: בודאי אשתך היא, והוא נאמר דרך אומדן הדעת (עי' למעלה כ"י י"א), כי כן שפט אבימלך כי ודאי אם היתה אחותו, לא היה מצחק עמה, אעפ"י שלא שמע שקראת אשתו.

[י] אחד העם: אבל המלך עצמו לא היה נכשל בזה, אם להיותו זקן, ואם כי כבר נכזה כשלקח את שרה; ונראה כי לפיכך לא האמין ליצחק כשאמר אחותי היא ודיקדק אחריו עד שעלתה בידו לראותו מצחק עמה. אחד העם: אחד מהעם, יהיה מי שיהיה. אחד בסמיכותו אחד, ויבוא בצורת הסמיכות כאשר תחסר אחריו המ"ם, כמו אחד השיחים (למעלה כ"א ט"ו) על אחד ההרים (שם כ"ב ב') אחד הרקים (ש"ב ר' כ') ולפעמים גם במ"ם, כמו כאתד ממנו (למעלה ג' כ"ג) או אל אחד מבניו (ויקרא י"ג ב'). והבאת עלינו אשם: עונש על כל האומה. כי לארץ לא יכופר כשאין עושים דין בחוטאים, וכאן לא היה אפשר לעשות דין, מאחר שלא היה החטא נודע.

ptfke

1. איך ולא מה מפרש כרש"נו את המילה: "אך"?
2. מ' הוא "אחד העם" כאן ולא מה אינו מקבל את הסירוב המקובל?
3. שתי סיבות לא מה המלך לא היה נכשל, מה הן?
4. מה הקושי הטעון סירוב קטע האחרון: "והבאת עלינו אשם" ומה בדיוק הספר?

* * *

ב. אור החיים.

פרק כ"ו פסוקים ט"ז, י"ח, כ"ד:

טז) כי עצמת ממנו וגו'. פי' ואין גדלת המלכות נכרת לפני גדלתו ואין לה בזיון המלך פנה:

יז) ויטח פנחל גרר. כי לא רצה לעקר את דירתו מארץ פלשתים בהחלט לצד מצות המלך מלכו של עולם היא לאמר (פסוק ג) גור בארץ הזאת והגם שנאמר שהמקום ההוא לא הנה בכלל מה שאמר לו ה' שכן בארץ אף על פי כן אנוס הנה מהמלך אדון

הארץ. ואולי כי עשה ה' ככה לנסיון שהגם שאמר לו ה' לה ולזרעך אתן את כל הארצות אף על פי כן לא נתנהו אפי' לשבת שם כאחד העם אם לא יתקרה אחר השכינה, וכמו כן עשה לאברהם:

כד) א"ל תירא כי אתך וגו'. פי' להיות שראה השפלה ממלך פלשתים שגרשו מארצו ולא ירע אן ופנה חש כי ה' עזבו לזה אמר אל תירא לא עזבתוך אתך אני:

תולדות

1. מה הקושי הנראה בפסוק 66' ומה מצנהו?
2. מה הפציה עם החניה בנחל לרר, האם זה ארץ ישראל, האם זה השטח המופטח?
3. למה נשאר יצחק עם ככל זאת?
4. מה דומה קרה את אברהם?
5. על מה בדיוק צונה פרשניו בפירו את פסוק כד'?

* * *

ג. קדושת לוי.

פרק כז פסוקים ל', לא'.

וינעש להם משתה ויאכלו וישתו וכו' וילכו
 מאתו בשלום (כו, ל-לא). נראה, כי כל
 מעשה אבות היא בשביל הבנים (עי' תהומא
 לך לך, ט: ומבין לעיל יב, ה) שבזמן גלותם לא
 ימאסו ולא יגעלו, כאשר דרכו בזה
 הקדמונים קדושי עליון הרמב"ן ז"ל (לעיל
 פסוק ט) ובעל הטורים (שם פסוק כ-כב) בענין
 הבררות, עיין שם. ומעתה אפשר לנו לומר

אלקות

1. על מה בפסוקים נאחז פרשניו בפואו להציע את רצוננו?
2. מה בדיוק הוא רוצה שנלמד אנחנו מן מצוי האבות?
3. מה מדריך אותו בפואו לפרש כק'?

* * *

ד. המלבי"ם - התורה והמצוה.

פרק כז פסוק ה' :

והרבקה שמעתי. הנה רבקה הבינה כל כונת יצחק (שע"א
 ורבקה שומעת ר"ל מבינה דברי יצחק) איך
 רוצה לעשות התקשרות בין עשו ובין יעקב כהתקשרות
 יששכר וזבולון, ושבת לוי וישראל. שיעקב יעסוק בתורה
 יעשו יסרנס אותו. אבל היא ידעה היטב רשעת עשו ורוע
 תכונתו, שלא לבד שלא יהיה קליפה השימרת למרי, כי כעש
 יאכל וכרקב יבלה את כל והעושר שיתן לו אביו בברכתו יהי
 שמיך לו וליעקב לרעתו. לכן ראתה כי טוב שיבורך יעקב
 גם בברכת עה"ל בעושר וממשלה, כי יש מקום אשר שניהם
 יכוננו יחדו ההצלחה הנפשית עם הנפשית ויוכל אדם לזכות
 לשני שלחנות, אם ישמש בהעושר וממשלה רק לצורך
 אושר הנפש. שמשעם זה לע"ל יהיה ללויים חלק בארץ, כי אז
 תמלא הארץ דעת ה' ורוח הטומאה יעביר מן הארץ ולא
 תשבתנו העושר מעבודת ה'. כי מסלח השלמים שמים המה,
 יש אשר יהיה ענין החימר עליו ויצרו יסיתו לחטוא, רק הוא
 יתגבר על יצרו, וזה הנקרא כ"בש, ויש אשר כבר המית את
 יצרו ופסקה תאותו, וזה נקרא צדיק, והנה הראשון צריך
 להכניע את חמרו ישלא ילך חלק ונחלה בעושר ונחלה כל
 ישבית אותו מעבודת ה'. אבל השני שגם כותיו החמריים
 באו בברית כל יתאזן לדבר מלבד אשר תצוה הנפש להעזר
 בהצלחה הנפשית, לא יחשיך אותו ההון והמשרה מעבודת
 ה'. וזה יהיה מדרגת ישראל לעתיד, כמ"ש, ועמו זרים ורעו
 צאנכם ואתם כהני ה' תקראו, וחשבה רבקה שבענין זה
 יצלחי הבנים יותר, שגם ברכת העה"ז תהיה ליעקב, ועשו
 יעבדו אותו עבודת עבד, כי ימשול עליו יעקב בעזר ה' ובכח
 נפשו כמו שהיה בעת שהצליחו ישראל וכבשו ארוב תחתם

תולדות

והכניסו אותם בברית מילה יטבילה בימי הורדוס. וספר הכתיב כי רבקה שמעת בדבר יצחק וילך עשו לצוד ציד להביא. כי לולא ראתה שהלך תיכף לא היתה עושה הערמה הזאת רק היתה מדברת על לב יצחק שיסכים לדבריה. אבל ראתה שהזמן קצר כי הלך לצוד ציד ולא כאיסן שהיה הולך תמיד לצוד כי היה איש ציד כי עתה הלך להביא. ולכן הוכרחה אל הערמה הזאת :

אלות

1. איך ולמה מפרש ומרחיב פרשנו את המושג: "מאצת"?
2. מה רצה יצחק ולמה?
3. לצומתו מה ראתה רבקה ולכן סאלה אחרת, ולמה?
4. איך ולמה ילכה יצקב "לשני שולחנות"?
5. מה יהיה עם הללוויט לצתיד לבוא ואיך זה שייך לכאן?
6. התוכל להאדיר: כושה, צדיק ואיך זה שייך לכאן?
7. מה תהיה מדרכת ישראל לצתיד לבוא?
8. מה בדיוק קרה בתקופת הורדוס?
9. לפי זה מה בדיוק שמעה רבקה ומה היו מסקנותיה?
10. למה "הוכרחה אל הערמה"?

* * *

ה. דד"ק .

פרק כז' פסוקים טו', יז':

(טו) . ותקח רבקה את בנדי וגו' החמדת, בגדים חמודים שהיו לו ללבישם בעת הפנאי ובעת שבתו בין הגדולים היה לובשם לכבוד ולתפארת והיה משים בהם מעשבי השדה שריחן טוב כדי שיקלטו הריח, לפיכך אמר: ריח בני (בגדיו) כריח השדה, לפיכך הלבישה רבקה אותם את יעקב וכן הלבישה על ידיו מעורות הגדיים ועל חלקת צואריו שיחשוב יצחק שהוא עשו במשמוש ובריח הבגדים.

(יז) ותתן את המטעמים, ולא זכר את הבשר כי בכלל מטעמים הבשר, כי הם עיקר בשבילו כמו שאמר: ועשה לי מטעמים שיהיה התבשיל מתובל במיני תבלין טובים. ואת הלחם, כי עשתה לו לחם חם.

אלות

1. מה זה החמודות?
2. מתי ולמה לבש אותם ציון?
3. למה נתנה רבקה דוקא פאדים אלה ליצקב?
4. מהי המדרכתו למשג "מאצת"?
5. מה בדיוק אכל יצחק?

* * *